

Zona Aşısı: Tanınıyor mu?

Herpes Zoster Vaccine: Is It Known?

Haluk Eraksoy

Istanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye

Varisella-zoster virusu (VZV), çocukluk çağında edindiğinde nispeten hafif bir hastalık olan suçiçeğine neden olur. Virus, bir kez enfeksiyon oluşturduktan sonra sinir ganglionlarında latent olarak kalır; daha çok ileri yaşlarda ve bağışıklığın baskılanmasıyla ilişkili olarak bir reaktivasyon gösterdiği takdirde bu kez de herpes zoster (zona) ortaya çıkar (1).

Suçiçeği aşısının ilk kez Amerika Birleşik Devletleri (ABD)'nde 20 yıl kadar önce ruhsatlandırılmasından sonra, bu hastalığın komplikasyonlarına bağlı ekonomik kayıpların önemli ölçüde azaldığı bildirilmektedir. Suçiçeği bağışıklamasının, özellikle bağışıklığı baskılanan çocuklarda aşıyla ilişkili zona riskini artırmadığı da kabul edilmektedir (2). Ülkemizde de suçiçeği aşısı 2013'te Genişletilmiş Bağışıklama Programı (GBP)'na alınarak bir yaşına girmiş tüm çocuklara uygulanmaya başlanmıştır.

Suçiçeği aşısından sonra yine VZV Oka suşundan canlı atenüe bir aşı bu kez zonadan korunmak için ruhsatlandırılmıştır. Zona aşısı suçiçeği aşısının hazırlandığı suştan hazırlanmakla birlikte, içerdiği antijen miktarı suçiçeği aşısından 14 kat fazladır ve virusun bazı başka bileşenlerini de içerir. Zona aşısı, ABD'de 2006'dan, Kanada'da ise 2010'dan beri önerilmektedir. Almanya, Avusturya, Fransa, İngiltere, İsveç ve son olarak İtalya gibi Avrupa ülkelerinde de önerilmeye başlanmıştır (3). Yapılan son çalışmalara göre 50 yaş ve üzerindeki hastalara uygulanmaya başlanan zona aşısı kısa bir süre önce ülkemizde de kullanıma sunulmuştur. Uzun süreli koruyuculuğuna ilişkin yeterli veri olmamakla birlikte, bu aşının gerek zonaya gerekse postherpetik nevralsi gibi zona komplikasyonlarına karşı korunma sağlayan güvenli bir aşı olduğu bildirilmektedir (4). Zona aşısı, hastalığı remisyonunda olmayan ya da üç ay içinde sitotoksik kemo-terapi görmüş hematolojik kanseri olan kişilerde, T hücreleriyle ilgili immün yetmezliği olanlarda (örneğin CD4 sayısı $\leq 200/\text{mm}^3$ ya da total lenfositlerin $< 15\%$ olursa) ve yüksek doz immünosüpresif tedavi (örneğin ≥ 2 hafta süreyle günde ≥ 20 mg prednizon ya da anti-tümör nekroz faktörü tedavisi) alanlarda kontraindikedir (1).

Revanlı ve arkadaşları (5)'nin *Klimik Dergisi*'nin bu sayısındaki çalışmasında, aile hekimlerinin insan papilloma virusu (HPV) aşısının yanı sıra zona aşısına ilişkin bilgi düzeyleri ve tutumları da ortaya konuluyor. Yüz yüze anket formu uygulanan 263 aile hekimi arasında aşıya ilişkin bilgi sahibi olma oranı HPV aşısı için %90'a yakınken, zona aşısı için bu oran %60 olarak bulunmuş. Bu arada anket formu uygulanan katılımcıların %66'sının hastalarına zona aşısını önermeye olumlu bakması dikkati çekiyor. Çok değişkenli analizde ise hekimin aşıya ilişkin bilgi sahibi olmasının, 40 yaşın üzerinde olmasının, kadın olmasının ve kendisinin ve/veya bir yakınının zona geçirmiş olmasının da zona aşısının önerilmesini belirleyen faktörler olduğu bulunmuş.

Ülkemizde erişkin yaş grubunda uygulanacak aşıların çoğunlukla geri ödeme kapsamında olmaması, birtakım ekonomik sorunları birlikte getirmektedir. Bir ölçüde aile hekimlerinin bir ölçüde kişilerin kendisinin sorumluluğuna bırakılmış olan erişkin bağışıklamasına ilişkin ulusal bir programın yürürlüğe konulması acil bir gereksinimdir. Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji uzmanlarının ve uzmanlık derneğinin bu konuyu sahiplenen çalışmalarının artarak sürmekte oluşu umut vermektedir.

Kaynaklar

1. Cohen JL. Herpes zoster. *N Engl J Med.* 2013; 369(3): 255-63. [\[CrossRef\]](#)
2. Marin M, Marti M, Kambhampati A, Jeram SM, Seward JF. Global varicella vaccine effectiveness: a meta-analysis. *Pediatrics.* 2016; 137(3): 1-10. [\[CrossRef\]](#)
3. Paganino C, Alicino C, Trucchi C, Albanese E, Sticchi L, Icardi G. Herpes zoster: the rationale for the introduction of vaccination in Italy. *J Prev Med Hyg.* 2015; 56(1): E33-6.
4. Gagliardi AM, Andriolo BN, Torloni MR, Soares BG. Vaccines for preventing herpes zoster in older adults. *Cochrane Database Syst Rev.* 2016; 3: CD008858. [\[CrossRef\]](#)
5. Revanlı RA, Yüceer C, Şenol E, et al. Aile hekimlerinin insan papilloma virusu ve zona aşıları hakkındaki bilgi düzeyleri ve tutumlarının araştırılması. *Klimik Derg.* 2016; 29(1): 15-20.

Yazışma Adresi / Address for Correspondence:

Haluk Eraksoy, İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, Çapa, İstanbul, Türkiye
E-posta/E-mail: haluk.eraksoy@gmail.com

DOI: 10.5152/kd.2016.01

